

თარგმანი
TRANSLATION

საბაჰათინ ალი (1907-1948) – „მერცხალი“

ნატო ხარშილაძე

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
საქართველო, თბილისი.

აბსტრაქტი.

მე-20 საუკუნის გამოჩენილი თურქი მწერალი საბაჰათინ ალი 1907 წელს თურქეთში დაიბადა. მამა, რომელიც ადრე გარდაეცვალა, ოფიცერი იყო. ოჯახს საცხოვრებელის შეცვლა ხშირად უწევდა. მწერალმა კარგი განათლება ჯერ სტამბოლში მიიღო. იქ დაამთავრა პედაგიური სასწავლებელი და ქალაქ ოზგატში მასწავლებლად დაიწყო მოღვაწეობა.

1928-1930 წლებში საბაჰათინ ალი ბერლინის უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე სწავლობდა, სადაც ნაცისტ სტუდენტთან ეროვნულ ნიადაგზე ჩხუბი მოუხდა. მწერალი იძულებული გახდა დაეტოვებინა უნივერსიტეტი და სამშობლოს დაბრუნებოდა. ქალაქ აიდინში, კონიასა და ანკარის სკოლებში გერმენულ ენას ასწავლიდა. არაერთხელ იყო გასამართლებული თურქეთის მთავრობის მიმართ კრიტიკული აზრის გამოხატვისთვის.

1948 წელს სამშობლოს დატოვება და ევროპაში გაპარვა გადაწყვიტა, მაგრამ ახლო მეგობარმა პოლიციაში დაასმინა. მწერალი თურქეთ-ბულგარეთის საზღვარზე დააკავეს. ერთ-ერთი ვერსიით, იქვე დახვრიტეს, მეორე ვერსიით კი პოლიციაში დაკითხვისას მოკლეს.

საკვანძო სიტყვები: მერცხალი; განცდა; ქალი; მზერა.

თურქულიდან თარგმნა ნატო ხარშილაძემ

„მერცხალი“

ქალაქის სანაპიროზე ბებერი ტირიფის ხე იდგა. ტოტები იქვე, პატარა რუში ჩაეკიდა. გაზაფხულის ერთ დღეს რუსთან ბარტყებითურთ დედა მერცხალი მოფრინდა და იქ დაიდო ბინა. ტირიფის ტოტებს შორის პატარა, გამჭვირვალე ფრთებით ელვასავით დაფრინავდა, გამალეზული იჭერდა მწერებს და შვილებს კვებავდა. ზოგჯერ მოწყვეტით დაემშვებოდა რუსკენ, მისი თეთრი მკერდი წყალს ეხებოდა და უსველებდა.

ერთ დღეს ღრმად ჩაფიქრებული დედა მერცხალი ტირიფის ტოტზე ჩამომჯდარიყო. უეცრად, ფოთლების შრიალში მამალი მერცხალი მოფრინდა და მოპირდაპირე ტოტზე ჩამოჯდა. გაცნობის გარეშე გააბეს საუბარი. როგორც ახალგაცნობილებს ჩვევიათ ხოლმე, ამინდს განიხილავდნენ.

ნელ-ნელა მამალი მერცხალი გათამამდა და ორი ტოტით წინ გადმოფრინდა. დედა მერცხალმა დაიმორცხვა, მაგრამ ამას ხელი არ შეუშლია საუბრის გაგრძელებაში.

გაზაფხულზე მერცხლებს იმდენი საქმე აქვთ, სად სვალაიათ ასე დასაჯდომად და სალაყბოდ? მაგრამ ისინი განსხვავებული მერცხლები იყვნენ.

„საერთოდ არ მუშაობთ?“ - ჰკითხა დედალმა.

სხვა მერცხალი რომ ყოფილიყო „შენ რას ჩამომჯდარხარ აქო“ - კითხვას დაუბრუნებდა, მაგრამ ჩვენმა ღრმად ამოიოხრა, მზერა ჩხრიალა ნაკადულზე გადაიტანა და გაჩუმდა. ქალმა თავი დაუქნია, თითქოს უსიტყვოდ ესმოდა მისი. ცოტა ხანს ასე იყვნენ. სიჩუმე მამალმა მერცხალმა დაარღვია და ქვემოთ გამალეებით რომ დაფრინავდნენ, იმ მერცხლებზე მიუთითა:

„-ერთი ამათ უყურეთ, დილიდან საღამომდე თავგამეტებით შრომობენ. ასე რატომ იქცევით-მეთქი ვკითხე, მაგრამ პასუხი არ გამცეს, შეიფრთხიალეს და გამშორდნენ“.

„-ერთმანეთს შენობით რომ მივმართოთ, რა იქნება ვითომ?“ -მოულოდნელად ჰკითხა ქალმა. კაცი არ ელოდა ასეთ კითხვას, მაგრამ გულის კუნჭულში ესიამოვნა კიდეც.

„- სიმართლე გითხრა, მერიდება. ჩვენ ხომ ყველასგან გამორჩეული, სანიმუშო ფრინველები ვართ. ყველაზე სწრაფ მტრედებზე შორს დავფრინავთ. ხმამაღლა, ტყუილად მომღერალ ბულბულზე მეტი ტვინი გვაქვს, ბოლოს და ბოლოს. იმდენს ვშრომობთ, თითქოს ყველაზე საწყლები და ღარიბები ვიყოთ. ჩერჩეტი ბელურაც კი ტკბება თავისი სამი დღის ცხოვრებით. ჩვენ კი იმ ხეებსაც ვერ ვამჩნევთ, რომლებს შორისაც დავფრინავთ. ცოტა ხანს გაჩუმდა და თვალი ქალისკენ გააპარა.

„- ხვალ რომ დავიხოცოთ და იქ ვინმემ გვკითხოს, დედამიწაზე კარგი რა ნახეთო, პასუხსაც ვერ გავცემთ. ამ გაუთავებელ სირბილში დრო არ გვაქვს, ზემოდან რამე დავინახოთ და დავტკბეთ“.

ქალმა თვალელები მილულა. „აჰ,-თქვა მან, - შენც ისე ფიქრობ, როგორც მე“.

„-აქ რომ დავინახე, მივხვდი, ჩემი თანამოაზრე იქნებოდი, ამიტომ მოვედი შენთან. განა ასე არ არის? სამყაროს სათანადოდ აღქმის გარეშე, რა არის ცხოვრება? თუ იმას ვერ ვხვდებით, რომ ცოცხლები ვართ, მაშ რისთვის ვცხოვრობთ?“

ქალმა თანხმობის ნიშნად თავი დაუკრა:

„-მეც შენსავით, ჩვენ ირგვლივ მფრინავი მერცხლების გარდა, სხვას ვერაფერს ვხედავ. ზოგჯერ, თავს ვეკითხები, მათნაირი ვარ, ნეტავ? მე მგონი, არა. მათ მე არ ვუნდივარ და რა გავაკეთო? ვზივარ ჩემთვის მარტო და ვიყურები. თქვენ კი არა და, შენ რომ არ მოსულიყავი, მარტოს მომიწევდა ზაფხულის გატარება“.

საღამოსკენ საუბარი უფრო გაღრმავდა. დაღამებულზე დაშორდნენ. მას შემდეგ ყოველ დღე ხვდებოდნენ ერთმანეთს. ღმერთო ჩემო, რაზე აღარ ლაპარაკობდნენ. მერცხლებისთვის წერა რომ ჩვეული ამბავი ყოფილიყო, რას დაწერდნენ, ნეტავ? წიგნებს, რა თქმა უნდა, რომლებსაც შემდეგ, ალბათ, უნივერსიტეტებში ასწავლიდნენ.

მერცხლები ძალიან შეეჩვივნენ ერთმანეთს. მეტწილად ქალი მოდიოდა პირველი. წყალს მიაშტერდებოდა და ელოდა. ყვავილებზე, ვარსკვლავებზე და მერცხლებზე საუბრობდნენ. მათი აზრები მუდამ ემთხვეოდა ერთმანეთს. თუმცა ორივეს გულში ფარული შიში ჰქონდა, მოულოდნელი განშორების შიში. ვერცერთი ბედავდა გამხელას. მაგრამ ეს დღე შორს რომ არ იყო, ორივე ხვდებოდა და სათქმელად ემზადებოდა.

„იქნებ არ დავშორდეთ? საერთო ბუდე ხომ არ მოვიწყობთ და ერთად დავრჩეთ?“ - ასე ფიქრობდნენ, მაგრამ არ უნდოდათ ამ ბანალური სიტყვებით სხვა მერცხლებს დამსგავსებოდნენ.

ხანმოკლე სიცოცხლეზე, ცის უსასრულობაზე, სხვა ფრინველების ცხოვრებასა თუ წყალზე საუბრისას მერცხლები მონატრებით უყურებდნენ ერთმანეთს. გულითადი საუბარის დაწყების სურვილი სტანჯავდა ორივეს.

ხვდებოდნენ, შემთხვევითობის წყალობა არ იყო მათი შეხვედრა. ისინი საუბრობდნენ იმ ენაზე, რომელზეც სხვა მერცხლები, ამ ენით კი მათი განცდების გადმოცემა შეუძლებელი იყო. მათ თვალებსა და მზერას ნელ-ნელა შეეპარა სევდა. მეგობრობაზე საუბრისას ხმა უკანკალებდათ. ზოგჯერ უმიზეზოდ ატეხდნენ სიცილს. ორივე ხვდებოდა, რომ ასე გაგრძელება აღარ შეიძლებოდა, გულახდილად უნდა ელაპარაკათ...

გამთენიისკენ შეხვდნენ ერთმანეთს. ქალს უნდოდა თვალებით გადმოეცა სათქმელი. უეცრად ქარმა დაჰბერა. ტირიფის ხიდან ყვითელი ფოთოლი ჩამოვარდა, მათ შორის ჩაიფრიალა და მამალ მერცხალს ქალის მნიშვნელოვანი მზერა მოჰპარა. კაცმა პირი დაალო: „არ მინდა დავშორდე“ - თქვა, მაგრამ ქარის ღრიალმა მისი ხმა ჩაყლაპა. ქალმა ვერ გაიგო კაცის ნათქვამი თუმცა ქარის ცივი ხმა ორივეს ესმოდა. თვალებში უყურებდნენ ერთმანეთს...

გვიანი შემოდგომა დამდგარიყო. იცოდნენ, ამ დროს ბუდეს ვეღარ ააშენებდნენ. განშორების დრო დადგა. ორივემ ღრმად ამოიოხრა. სხვა მერცხლებმა ცხვირწინ ჩამოუქროლეს, თბილ ქვეყნებში მიფრინავდნენ...

დაშორდნენ... მას შემდეგ ერთმანეთი აღარ უნახავთ მაგრამ, სულ ახსოვდათ პატარა ნაკადულთან მდგარი ტირიფი,

იქ გატარებული ლამაზი გაზაფხული და ზაფხული. ზემოდან უყურებდნენ სხვა მერცხლებს, რომლებსაც ასეთი ლამაზი დღეები არ ღირსებიათ...

უმრავლესობას ხშირად ქედმაღლურად უმზერენ მცირენი, რატომღაც... 1933 წელი.

წყარო: Sabahattin Ali, Butun Oykuleri I. Degirmen, Kagni, Ses. 25T. s.,44-49.

Sabahatin Ali (1907-1948) – „Swallow“

Nato Kharshiladze

Tbilisi Ivane Javakhishvili State University
Georgia, Tbilisi

Abstract.

Sabahattin Ali was born in Eğridere in 1907. His father was an Ottoman officer. He became a teacher in 1926 and , after a stay in Germany, taught German in Turkey. He started writing poetry and then short stories. While working as a teacher in Konya, he was arrested for criticising Atatürk’s policies and libelling two journalists and spent several months in prison.

He was released in 1933 and was eventually given a job in the publications division of the Ministry of National Education. He served in the army during World War II and was again imprisoned and then released in 1944. He applied for a passport but was denied. He was killed at the Bulgarian border in April 1948, possibly by a smuggler who had been paid to help him pass the border and who turned out to be an agent of the National Security Service. He wrote poetry, stories and novels.

Keywords: swallow; feeling; woman; look.

Translated from Turkish by Nato Karshiladze